

Slutrappport
- Signwebb projekt -
2009-2012

Innehåll

1.Inledning - Sammanfattning.....	3
1.1 Bakgrund - Behov	3
2.Projekt.....	4
2.1 SignWebb -projektets mål :.....	4
2.2 Tre delmål.....	5
3.Verksamhet i projektet.....	5
3.1 Information om projekt och teckenspråk	5
3.2 Teckenspråkig produktion - Internet video	6
3.3 Översättningsproduktion - Företag uppbyggnad.....	8
4.Projektorganisation.....	9
4.1 Styrning i projektet.....	10
4.1.1 Ledningsgrupp	10
4.1.2 Projektets Partnergrupp:.....	10
4.2 Utvärdering i projektet	11
5.Synergi - ökade krav på tillgänglighet och standardisering	12
5.1 Bemötande - tillgänglighet för teckenspråkiga	12
5.1.1 Behovet av service och information är stort	12
5.1.2 Vad innebär tillgänglighet på webben?.....	13
5.1.3 Bemötande och anpassningskunskap	13
5.2 Slutprodukt; samt åtgärdsförslag.....	13
5.2.1 Arbetsmodeller - goda exempel	14
5.2.2 Spridning av praxis.....	14
5.2.3 Användning och utbildning.....	14
6.Resultat av projektet	14
6.1 Positiva resultat:.....	15
6.2 Negativa resultat:	16

1. Inledning - Sammanfattning

Med fakta och erfarenheter från tidigare genomförda projekt för Finlandssvenska teckenspråkiga r f, planerades och anhölls om bidrag för projekt Signwebb. Ett flertal partnerorganisationer stödde projektansökan. Signwebb projektet förverkligades med bidrag från RAY och startade 1 januari 2009. Projektet upphör 31.12.2012.

Trots en förhållandevis lång projekttid och begränsade resurser har projektet lyckats nå ut med information om döva teckenspråkigas behov av information på teckenspråk och de möjligheter som erbjuds via internet för att bemöta detta behov.

För att förverkliga en demokratisk och jämlik möjlighet till samhällsservice måste myndigheter förstå sitt ansvar. Förvaltningen måste inkludera planering och budget för teckenspråkig produktion av information och service. Kunskap om detta behövs, en konkret handledning saknas för många beslutsfattare och informationsansvariga personer.

Projektet konstaterade att det finns en positiv framtidsmöjlighet i och med den allmänna utvecklingen mot mer tillgänglighet i samhället. Staten och kommunerna bör gemensamt arbeta för att inkludera fler människor med olika behov i samhället och agera för ökad tillgänglighet. Då måste beslutsfattarna också ta konkreta beslut och ha långsiktiga mål för detta.

Signwebb projektet hoppas på att alla parter som på något sätt stöder teckenspråk och teckenspråkigas rättigheter till delaktighet i samhället, skall ta till sig och sprida innehållet i den handbok som projektet producerat; **Teckenspråkig tillgänglighet på internet**. Projektet hoppas även att det skall bli en kampanj framöver, som sprider denna handbok.

1.1 Bakgrund – Behov

Bakgrunden till Signwebb projektet är dels vår vision om dövas delaktighet genom teckenspråk, dels tidigare projekt och de behov vi har konstaterat - finlandssvenska döva behöver få information på finlandssvenskt teckenspråk, samt att internet har stora möjligheter att erbjuda, utvecklingen går ständigt mot lättare och billigare lösningar.

Det informationsmaterial som producerades av Kompetens 2008 är mycket populärt, mer information behövs till hörande personer. Det finns ett stort behov av kunskap och möte med finlandssvenska döva, intresset för teckenspråk är stort.

Om man jämför informationsmaterial och den teckenspråkiga servicen på finskt teckenspråk med finlandssvenskt teckenspråk ser man att situationen är ojämlig.

2. Projekt

Projektets **vision** är att medverka till att döva kan bli fullt delaktiga i samhället genom att skapa förutsättningar för information och kommunikation på teckenspråk, via internet.

Projektets **arbetsområde** är produktion på teckenspråk, att ge information och stöd via webben. SignWebb projektet etablerar översättningstjänst och ger stöd för grundande och verksamhet för ett företag. Projektet undersöker olika möjligheter för översättning till teckenspråk för både offentlig och privat sektor.

2.1 SignWebb -projektets mål :

Målet är **att offentlig information skall finnas tillgänglig på teckenspråk**, och därmed minskas dövas diskriminering i samhället. Det finns flera lagtexter som understöder funktionshindrades och teckenspråkigas rättigheter, bland annat till integration och delaktighet i samhället. Döva har rättigheter till sitt modersmål, teckenspråket. Idag saknas tillräcklig kunskap om teckenspråkigas behov och hur man ger stöd, information och kommunikation på teckenspråk. Teckenspråket är jämställt andra språk, inte ett hjälpmedel. En ökad synlighet, ökad användning av teckenspråk leder till ökad kunskap och attitydförändringar.

Informationssamhället ställer krav på att medborgarna snabbt får tillgång till aktuell information på olika sätt, och att medborgarna själva klarar av att använda olika tekniker för att få tag på informationen. Användarvänlighet och växelverkan utvecklas och förbättras ständigt. Man måste ha tillgång till den aktuella informationen för att vara delaktig och kunna påverka i samhället.

För att kunna främja välfärden också för de finlandssvenska döva/ teckenspråkiga innebär det bland annat att de som andra medborgare har möjlighet att medverka, att vara jämlika och delaktiga i samhället, och kan påverka i olika sammanhang. Som det är idag får inte döva lika utbud och innehåll i information som hörande personer, finlandssvenska döva får inte lika utbud och urval av information på sitt teckenspråk som finska döva. Det är angeläget att utveckla och förbättra förmedlingen av teckenspråkig information och kunskap. SignWebb projektet utvecklar tjänster för översättning och allmännyttig information på teckenspråk

Projektets mål är att få – eller utveckla – tillgänglig information på teckenspråk för den offentliga förvaltningen – och dövas tillgång till tjänster och service på jämlika villkor.

Målgrupperna för projektets arbete och insatser är 1) den offentlig förvaltningen, 2) organisationer inom tredje sektorn och 3) döva – användarna av teckenspråkiga informationen.

2.2 Tre delmål

Signwebb projektet har ställt upp **tre delmål**;

- A) Att bygga upp en webbportal med information och länkar för finlandssvenska döva, teckenspråkiga.
- B) Att stöda och utveckla ett företag (grunda ett företag), som producerar främst översättning till teckenspråk.
- C) Att sprida och påverka för en ökad kunskap om teckenspråk och dövas behov av teckenspråk inom IT-service och teckenspråkiga tjänster på webben.

3. Verksamhet i projektet

Tre anställda med kompetens i olika områden – projektledning och information, IT-planering samt mediaproduktion - har arbetat under hela projekttiden. En del timanställda har engagerats vid större insatser/aktiviteter under projektet.

Att arbeta med stora frågor som berör den offentliga förvaltningen, under en kort tid (4 år) är svårt, särskilt om man vill förändra arbetssätt och planering för informationsarbete hos offentlig förvaltning (kommuner, ministerier). Men å andra sidan har vi hunnit möta många olika personer i olika organisationer och fått en bra helhetsbild av vilka kunskaper och resurser som finns hos målgrupperna ifråga om att arrangera, och planera för teckenspråkiga tjänster eller information på internet.

Tekniken har utvecklats mycket både före och under projekttiden. I Signwebb projektet har vi haft möjlighet att lära oss olika program och se vad som fungerar bra för en kvalitativ och samtidigt snabb inspelning med editering och kompression för publicering på webben. För att bli bättre på produktion och förstå kvalitet i mediaprogram har de anställda varit på olika utbildningar, bland annat för produktion av nätverksmaterial på teckenspråk som arrangerats av Dövas Folkhögskola.

Signwebb projektet har arbetat mycket med påverkan, både i direktkontakter och via nätverk av olika slag. Företaget Moxio AB bildades redan år 2009 och under projekttiden har kundbeställningar och den egna marknadsföringen småningom kommit igång. Företaget har inte haft någon skild anställd person utan har använt Signwebb anställda som arbetskraft under uppstarten. Andra personer som anställts för timarbete har avlönats av Moxio AB eller av Signwebb projektet beroende på uppdragets art.

3.1 Information om projekt och teckenspråk

Projektet har sysslat främst med uppsökande kontakter, informations- och lobbingsarbete (i syfte att skapa kundkontakter), och skapa samt sprida information om projektet.

Den egna webbsidan om Signwebbprojektet etablerades och förändrades under projektets gång. Framför allt teckenspråksnyheter på Teckeneko har bearbetats och justerats under projekttiden. För att sprida information har olika sätt prövats, bland annat e-postutskick samt annonser har gjorts för marknadsföring. Projektet har varit synligt i olika sammanhang, bland annat på Kommunmarknaden i

Helsingfors och på nationella Teckenspråksdagen (2010) med information om teckenspråk och tillgänglighet, på SOS- och AKK-mässa (2011) samt på Helsingfors stads utvecklingsprojekt Opastepilotti 2012.

Till en del har projektet också följt med utvecklingen i samhället, till stor del inom ett nätverk för tillgänglighet – Design for All, och delvis inom Finlands Svenska Handikappförbund.

Under projektets verksamhetsperiod har bland annat Finlands handikappolitiska program utgetts, för tiden 2010-2015. Här ett utdrag från sammanfattningen;

(Ett starkt underlag för delaktighet och jämlikhet - Finlands handikappolitiska program 2010-2015)

Kärnan i det handikappolitiska programmet utgörs av åtgärder för att säkerställa följande mål:...

3. säkerställa tillgången och kvaliteten på särskilda tjänster och stödåtgärder på olika håll i landet

4. förstärka och öka tillgänglighet i samhället

3.2 Teckenspråkig produktion – Internet video

Den egna studion i kontoret, beläget på Tilkgatan 7, Helsingfors, har använts flitigt med översättningar och programinspelningar till Teckeneko och för kundarbeten.

Många idéer för teckenspråkig produktion har tagits fram och blivit projektplaner som ansökts pengar för, t ex Tecken som stöd och Museiguide på teckenspråk.

Myndigheter och tvåspråkiga städer har kontaktats samt besökts, men man har inte haft möjlighet till en snabb produktion av teckenspråkmaterial, då förvaltningens beslutsfattande och budget begränsar.

Föreningens webbsidor har förbättrats samtidigt som man utvecklat främst Teckeneko och en webbportal har planerats. Information på teckenspråk har prioriterats, och att ständigt öka bildkvalitet och snabbhet i produktionen. Under hösten 2012 har vi också testat direktsändning på webb från medlemsmöten. Det har uppskattats från andra regioner, där finlandssvenska döva finns.

(TECKENEKO LOGO)

Vi har under projektet hunnit med några produktioner: (i urval) Museiguide för besökare till en utställning, översättning av artiklar i tidning (SOS-aktuell), teckenspråksinformation för olika val i Finland. Information om tolkservice och ansökan om tolk på FPAs hemsidor. Suomi-fi har teckenspråkspaket med olika länkar till förvaltnings webbsidor där man hittar information på teckenspråk, vi har översatt introduktionen till Suomi.fi. Lokalnyheter i Stadi-TV för Helsingfors har vi testat under en period år 2010. Många döva kunde se ett urval nyheter, om närsamhället, vilket var uppskattat. Det senaste är deltagande med teckenspråkskunnande i Helsingfors stads guideprojekt Opastepilotti, som just nu har utställning i Laituri, bakom Glaspalatset.

Webbtv arbetet har utvecklats mycket med Teckeneko produktionen. Dokumentärer och framförallt föreningens nyheter har förbättrats under projektiden. För att även nå utanför den egna målgruppen provades också teckenspråkiga programsändningar i lokalkabeltv/webbtv - "Stadi.TV" . Detta började på hösten 2010 efter dialog och överenskommelse på våren. Försöket var uppskattat av teckenspråkiga men de egna resurserna räckte inte för en fortsättning under våren. Det kräver en hel del tid att sammanställa och producera korta nyhetsinslag även om programmet producerades för varannan vecka.

Utomstående översättare; Vid de produktioner som kräver finskspråkiga döva aktörer har vi anlitat utomstående översättare, annars har vår egen personal använts i första hand.

Utvärderingar; Den egna publikreferensgruppen har inte specifikt arrangerat möte men med jämna mellanrum har förfrågningar om publikreaktioner gjorts, om kvalitet och innehåll i produktionen.

3.3 Översättningsproduktion – Företagsuppbyggnad

Företaget MOXIO AB grundades 2009. Den huvudsakliga produktionen är översättning från text till teckenspråk. Filmning och webb-tv produktion har gjorts i stor omfattning, för Teckeneko och för utomstående kunder, t ex SKUL (Finlands dövas idrottsförbund). Webbsideproduktion och layout/grafisk produktion har också genomförts under perioden 2009-2012.

Föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga rf är ensam ägare till företaget.

Moxio Ab har utvecklat sin tekniska nivå och kompetens under projektiden. Det har varit en utmaning att göra företaget känt, samtidigt som man söker samarbete och kunder, och klara av olika uppgifter med viss begränsad resurstillgång. Tidsplanering är viktig att behärska och att kunna göra olika slags material enligt kundernas olika önskemål.

Det finns många olika krav kring ett företag, även kring upphandling inom den offentliga sektorn och företagsförhandlingar. Det har krävt tid och stöd av externa konsulter för att lära sig hur man sköter olika affärsöverenskommelser på rätt sätt.

”Convention on the Rights of Persons with Disabilities 2012 ICT Accessibility Progress Report” – rapporten gavs ut i oktober 2012. I denna rapport påpekas det bland annat att myndigheterna bör utveckla samarbete med organisationer för handikappade, så att man lättare kan utveckla och producera kvalitativ service för tillgänglighet.

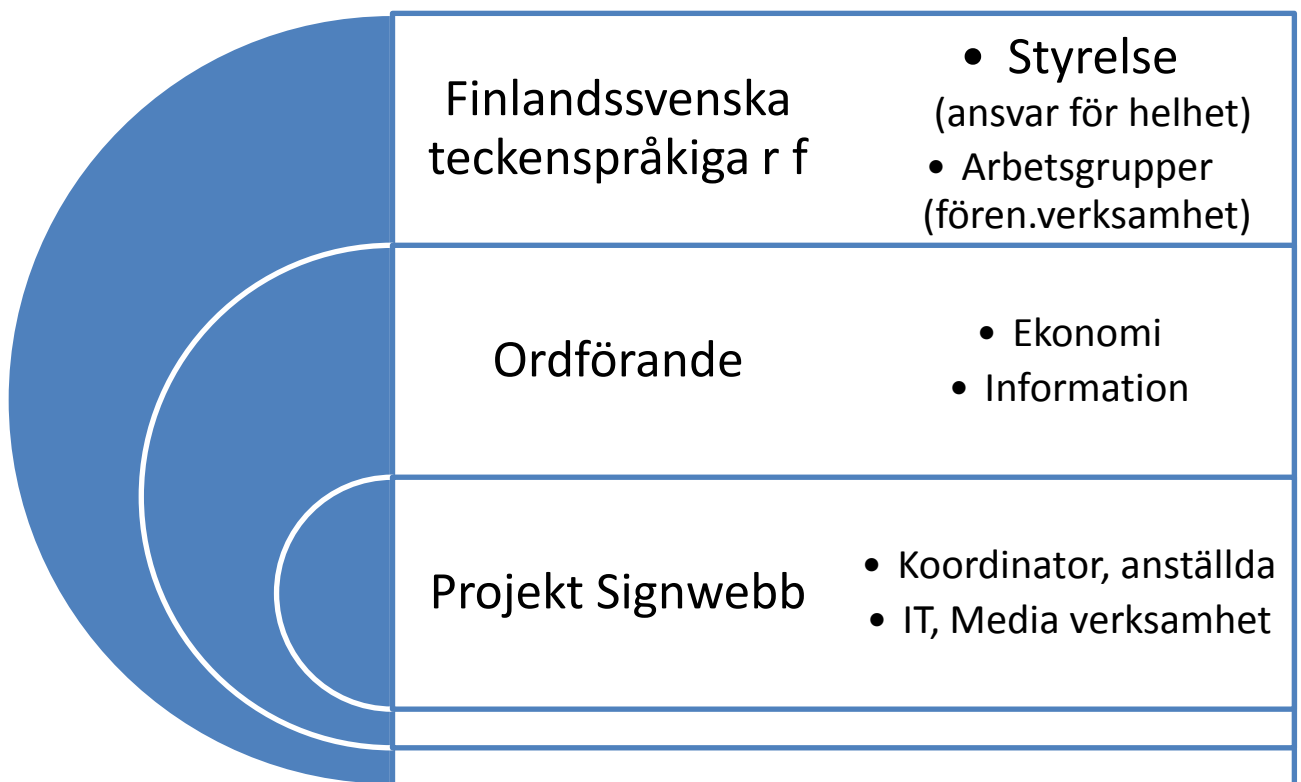

(MOXIO AB LOGO)

4. Projektorganisation

Det var under projekttiden flera nya saker för föreningens styrelse att bearbeta och för de anställda att få struktur på. Bland annat var det första gången det fanns flera olika projekt på gång samtidigt, med flera anställda i föreningens kansli som hade olika uppgifter och ansvarsområden. Till dessa kom också grundande och uppbyggnad av föreningens företag, Moxio Ab. För att skapa en känsla av helhet och förståelse för arbetet i föreningen och interaktion mellan de olika projekten hölls flera teammöten och utvecklingsdagar för personalen. Det var till stor nytta att få diskutera tankar och samarbetsförväntningar samt idéer för framtiden tillsammans. Under projekttiden har bland annat marknadsföring, informationsarbete och visioner för framtiden tagits upp under personalens utvecklingsdagar.

Här nedan visas projektorganisation i förhållande till Finlandssvenska teckenspråkiga r f;

Finlandssvenska teckenspråkiga r f organisation/ ansvarsområden (uppdaterad mars 2010)

4.1 Styrning i projektet

4.1.1 Ledningsgrupp

Ledningsgrupp för projektet har bestått av döva och ett par hörande från organisationer som kan ge bra stöd i projektet (varje person har en personlig suppleant). Ledningsgruppen har haft möten i snitt 4 gånger under varje projektår 2009 - 2012. I ledningsgruppen deltog representanter för;

- Finlandssvenska teckenspråkiga rf föreningsmedlemmar (Eva Sahlström, Berit Kinnunen; Leila Sanssi och Magnus Andersson), samt ordförande Håkan Westerholm
- FDUV (Tina Romberg /Monica Avellan; Lisbeth Hemgård),
- Arcada yrkeshögskola (Johnny Biström, Johan Lund) och från
- SignWebb projektet deltog Lena Wenman och Johan Hedrén.

Varje möte har dokumenterats med arbetsrapporter, arbetsplaneringar och mötes-PM. På möten har funnits tolk med då det är både döva och hörande personer med på mötena.

4.1.2 Projektets Partnergrupp:

Det är många partner i projektet, en del har varit mycket aktiva, andra har ställt upp som stöd i t ex projektansökningar eller spridit information om Signwebb. Ett par öppna diskussions- partnerträffar arrangerades under projektet, 2010 och 2011 samt 2012. Diskussionsteman har varit bland annat "Tillgänglighet genom teckenspråk (via internet)". Föreläsare på träffarna har varit Juridiskt Ombud Ulrika Krook från FDUV/SAMS, Phillippa Sandholm från kontoret för World Federation of the Deaf, Jyrki J. Kasvi från TIEKE, Markku Jokinen från Finlands Dövas Förbund, och Erkki Kemppainen från Hälso-och välfärdsinstitutet (Terveys- ja hyvinvointilaitos – THL) som arbetar med Design for All. På dessa möten har deltagit sammanlagt 31 personer, som haft intresse av området internet och tillgänglig information för döva.

Partners i projektet har varit följande organisationer – alla är tillfrågade med tanke på sin expertis. De har alla varit till stor hjälp och nytta då de tillfört sin egen kompetens och nätverk som stöd till projekt Signwebb;

- Finlands Dövas Förbund,
- Finlands Svenska Handikappförbund,
- Förbundet De Utvecklingsstördas Väl,
- Folkhälsans förbund,
- Finlands Kommunförbund/ svenska avdelningen,
- Kulturhuset,
- Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola,
- Statskontoret – Suomi.fi

Samarbete med olika organisationer både före projektstart och under projektets gång har varit bra.

4.2 Utvärdering i projektet

Utvärdering av projektets arbete har gjorts på flera sätt både under projektet och i slutet av projektet.

Projektplanen har redan före projektstart varit väl förberedd med diskussioner tillsammans med de olika projektpartner organisationerna. Vid projektstart gjordes en kort situationsanalys och planering för projektstarten av de anställda.

Ledningsgruppen för projektet har tillsammans med de anställda sett över projektsituationen och hur man planerar arbete på årsbasis och per kvartal. Regelbundna rapporter som speglar och jämför resultat med arbetsplan har gjorts varje kvartal.

Revisorfirma har även påpekat olika förslag till förbättringar gällande redovisning och ekonomi i projektet, för att underlätta och stöda i rapportering till RAY, vilket varit ett omfattande arbete.

Projektpartner organisationer har intervjuats och tillsammans med projektkoordinator gjort en mellanutvärdering av resultatet. Utvärderingen gav en god grund för projektarbetet i den andra perioden av Signwebb projektet. De behov som konstaterats och lösningsförslagen till dessa blev också ventilerade med partnerorganisationerna.

Projektkoordinatorn har haft flera kontakter med medlemmar på olika orter och diskuterat deras upplevelser och åsikter gällande internet, om servicebehov och om Teckenekos produktion. De mest givande resultaten erhöles vid gruppdiskussioner under föreningsbesök.

Projektets ledningsgrupp har analyserat Signwebb projektets arbete som helhet och dess resultat, enligt de frågor som RAY önskat få svar på i projektets slutrapport (lopputaitto). Den diskussionen gav en god grund för slutrapporten.

De projektanställda har tillsammans diskuterat och analyserat projektarbetet och resultatet under utvecklingsdagar i augusti 2012. Där gjordes också en SWOT för projektet (se nedan).

Styrkor Bra utrustning/studio Logo – ”brand” för Teckeneko.fi Teknisk kompetens bra/hög kvalitet Har specialkunnande, kompetens Samarbetsparter – nätverk många	Svagheter Kundunderlag – målgruppanalys/uppföljning saknas Tidplanering, för lite resurser/svårt följa tidtabell För få personer – ej reserv, behöver specialkompetens Information och respons från användare för litet Beroende av teknik, uppdateringar fungerar
Möjligheter Snabb intressebevakning - sprida i webb Använda kontaktnätverk effektivare Innovativ, våga prova nya idéer Standardisering, riktlinjer stöder oss	Hot Projekt upphör, ingen fortsättning fås/ej uppföljning Föreningens styrelse samarbetar ej med anställda Myndigheter nekar stöd för tillgänglighet, teckenspråk Samhällsekonomi dålig, svårt få stöd och resurser

5. Synergi - ökade krav på tillgänglighet och standardisering

Under projektets arbetstid har flertalet riktlinjer, t ex standardisering, åtgärdsprogram, konventioner utvecklats och godkänts. Det är ett steg i den riktning vi själva arbetat för. Men Signwebb projektet har svårt att dra nytta av de här riktlinjerna då de börjat användas först i projektets slutperiod. Vi hoppas däremot att projektets slutprodukt ska få samverka med dessa riktlinjer och få ett större genomslag – att det uppstår en synergi med ”Handboken om tillgänglighet för teckenspråkiga på internet”. Här nedan ett par exempel på riktlinjer och vad som stöder Signwebb projektet;

- 1) “To enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States Parties shall take appropriate measures to **ensure to persons with disabilities access**, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, **to information and communications, including information and communications technologies and systems**” (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities 2012 ICT Accessibility Progress Report*)
- 2) **Sign language interpretation is provided for all prerecorded audio content in synchronized media** - Intent from Understanding Success Criterion 1.2.6 in Understanding WCAG 2.0:

“The intent of this Success Criterion is to enable people who are deaf or hard of hearing and who are fluent in a sign language to understand the content of the audio track of synchronized media presentations. Written text, such as that found in captions, is often a second language. ...” (*WCAG 2.0 – Standardregler för tillgänglighet i internet*)

5.1 Bemötande – tillgänglighet för teckenspråkiga

En viktig kunskap som behövs hos både myndigheter, näringsliv och tredje sektorn är hur man bemöter människor som har kontakt med den egna organisationen, om det nu är som kund eller som medlem, som brukare eller anställd. Bemötande blir allt viktigare för att klara sig i konkurrensen, för att upprätthålla kvalitet i servicen. Myndigheterna kommer också att möta mer krav på att anpassa sig och sin verksamhet för medborgarna. För att lyckas med verksamhet som Signwebb gjort i projektet måste man arbeta hårt med sprida information, att möta olika slags människor och visa för dem med konkreta exempel vad man menar med diskriminering, hinder eller tillgänglighet för teckenspråkiga. Genom detta kan man försöka minska på okunskapen, som är grunden till fördomar.

5.1.1 Behovet av service och information är stort

Det finns ett stort behov i samhället för teckenspråkiga, av service och information på teckenspråk – detta behov behöver förmedlas till dem som producerar denna service och information. Men man behöver också grundläggande kunskaper om döva och teckenspråk för att förstå hur behoven ska – kan bemötas. Det kan inte fortsätta på samma sätt som idag, att man skyller på okunskap och bristande resurser, och därigenom diskriminerar en minoritetsgrupp i Finland.

5.1.2 Vad innebär tillgänglighet på webben?

Tillgänglighet på webben handlar om att användare oavsett förmåga och med olika typ av utrustning måste kunna använda webbplatsen rent tekniskt, hitta där och förstå det som hittas. Detta ställer krav på både teknik, pedagogik och språk:

Webbplatsen måste fungera tekniskt. Därför måste webben följa vissa standarder och använda rätt kod. På så sätt säkerställer vi att användare med hjälpmedel kan tillgodogöra sig informationen.

Med pedagogik menas att webbplatsen ska ha en logisk struktur och tydlig grafik så att den är möjlig att navigera på och fungerar bra för alla besökare oavsett förmåga.

Med språket avses att innehållet är begripligt, att språket är enkelt, svåra ord förklaras, relevanta begrepp används och att tilltalet passar målgruppen.

Nyligen publicerades en pro gradu från Jyväskylä universitet. Gradun innehåller en undersökning av tillgängligheten till myndigheters webbplatser. Den konstaterade att det varit en dålig situation under hela 2000-talet. Mer kan läsas på webbadressen:

<https://www.jyu.fi/ajankohtaista/arkisto/2012/11/tiedote-2012-11-30-10-01-43-238416>

(Julkishallinnon verkkosivujen saavutettavuus on tärkeä aihe, sillä palveluita siirretään yhä enemmän verkkoon. Verkonkäyttökulttuurin nopeassa muutoksessa uusia muotoja lanseerataan kuitenkin enemmistön ehdoilla eikä massasta poikkeavia kansalaisia aina ehditä ottaa huomioon. Kristiina Nurmelan tietojärjestelmätieteen pro gradu -tutkielma osoittaa, että saavutettavuuden tila julkishallinnon verkkosivuilla on ollut huono koko 2000-luvun ajan.)

5.1.3 Bemötande och anpassningskunskap

Hur gör man ”rätt” för att **möta och bemöta** olika personer – kunder, medborgare, invånare? Det finns några grundläggande saker som man måste känna till för att lyckas med bemötandet;

- 1) Kunskap om behov – vilka behov finns hos den målgrupp vi har - och vad kan vi erbjuda?
- 2) Kunskap om bemötande – hur lyssnar vi, hur kommunicerar vi och vad behöver målgruppen?
- 3) Kunskap om anpassning och möjligheter – behövs speciallösning för målgruppens delaktighet?
- 4) Mod att prova nytt! – att inte låta sig hindras av antaganden och möjliga risker för misslyckanden!

5.2 Slutprodukt; samt åtgärdsförslag

Vi kommer att som slutproduktion publicera en Handbok om tillgänglighet för teckenspråkiga på internet. Vi hoppas även det som uppföljningsarbete ska kunna genomföras en informationskampanj om denna handbok. Vi har tillsammans med projektpartner Finlands Dövas förbund sett över innehållet och att det stämmer med bland annat Finlands Dövas förbunds språkpolitiska program från 2010. Genom samarbetet kommer Handboken att bli översatt till finska, och publiceras som PDF-material på både föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga rf hemsida (www.dova.fi) och på Finlands Dövas förbunds hemsida (www.kl-deaf.fi) .

Det är tänkt att handboken ska fungera som en introduktionsbok för döva, teckenspråkiga, och som handledning i hur man gör en upphandling eller ser till att produktion av teckenspråkigt internetmaterial håller en acceptabel kvalitetsnivå. Dövföreningar skall kunna använda Handboken som ett verktyg i sin intressebevakning för att uppmuntra och kräva att få information och service på teckenspråk i den egna kommunen eller staden.

5.2.1 Arbetsmodeller – goda exempel

I projektet har vi lärt oss och tagit fram bra arbetsmodeller främst för arbete med videoteknik på internet. Översättningsprocessen har utvecklats mycket under projekttiden. Programformatet, inspelningar och bearbetning har blivit både bättre och snabbare. Att göra direktsändning på Webb är inte någon omöjlig teknik, under hösten 2012 har föreningen gjort några direktsändningar från medlemsmöte med information och från projektets slutseminarium på Kiasmas seminariumsal.

Tillgänglighet och kvalitet för teckenspråk på internet är det praxis som projektet eftersträvar. I Sverige har man redan lagstadgat krav på tillgänglighet och detta har starkt påverkat att många myndigheter har sett över och förändrat sina internetsidor. Ännu är allt inte förändrat och förbättrat i Sverige trots lagen, så även intressebevakning är ett måste, för att det skall genomföras fullt ut. I Finland anser vi att det är för mycket osäkerhet kring teknik och kvalitetsfrågor i informationsarbetet hos myndigheterna. Man känner till teckenspråk men inte vad tillgänglighet för döva innebär.

5.2.2 Spridning av praxis

I företaget MOXIO finns många exempel på en fungerande god praxis, med översättningsprocess, med teknik för inspelning. Informationen om den goda praxisen kommer att fortsätta delvis genom MOXIOs arbete och delvis i föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga r f.

Projektets mål är att föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga skall kunna fortsätta arbetet med att sprida information om teckenspråk och dövas rätt till tillgänglig information och service på teckenspråk. Det kan göras med Handboken och också i samarbete med Finlands Dövas förbund och andra dövföreningar.

5.2.3 Användning och utbildning

För att kunna använda praxis och resultat måste detta spridas på bra sätt, till exempel med effektivare samarbete för översättning, och ett samarbete för utbildning till dem som arbetar och vill arbeta med översättningar och internetvideo produktion på teckenspråk. Översättning måste kunna göras för en bredare målgrupp, och även tekniken för översättningsprogrammet kunde användas för t ex finskspråkiga döva. En större målgrupp.

Det finns skolor för döva i olika delar av landet, och döva finns på åldrings- och servicehem på olika orter. Många döva finns speciellt på de platser där skolor finns med teckenspråkig undervisning. De platserna bör vara medvetna om antalet döva, och intresserade av att förmedla information på teckenspråk. Tyvärr har det inte lyckats att få någon stad att beställa och arrangera nya filmer, enbart med den här argumentationen. Man känner dåligt till teckenspråk och dövas rättigheter, det finns alltså ett uttryckligt behov av en handbok. Spridning av den behövs. Vi accepterar inte att man argumenterar mot finskt och finlandssvenskt teckenspråk med hänvisning till att ”antalet (finlandssvenska) döva är så litet”.

6. Resultat av projektet

Vi kan först konstatera att världen, speciellt för IT, befinner sig i en ständig förändring. Här i projektet har vi särskilt följt med begreppet tillgänglighet, hur man ser på det och hur det används i t ex politik, i stadsplanering och samhället i stort.

Tekniken har påverkat vårt arbete mycket, ju mer möjligheter och lättanvända program som kommit på marknaden, desto större är chansen att fler kan använda dem – och därmed också anpassa internet på olika sätt.

Teckenspråk som språk har blivit mer känt i Finland, mycket tack vare Finlands Dövas förbund arbete med språkpolitiska programmet och så kanske delvis tack vare sångaren Signmark, Marko Vuoriheimo, som gjort teckenspråk mer känt också bland yngre personer. Det finlandssvenska teckenspråket är inte lika känt som det finska teckenspråket, så vi har mer arbete att sprida informationen om detta. Vi har också upplevt minoritetsdiskriminering, att det oftast tas för givet att finlandssvenska döva kan klara sig ”på finska”, det vill säga på finskt teckenspråk.

Döva själva har på sista tiden också deltagit mer i diskussioner om hurdana rättigheter de har till samhällets service, och hurdana hinder det finns för delaktighet. Medvetenheten ökar långsamt men säkert, döva kommer att ställa allt mer krav.

Den offentliga förvaltningen, kommunerna främst, har haft problem med sina tillgängliga resurser – vi hade oturen att starta projektet i en lågkonjunktur, och det visade sig vara svårt att locka kommuner att göra test eller insatser för teckenspråkiga provproduktioner på kommunens egen hemsida.

6.1 Positiva resultat:

De **positiva effekter** vi kan konstatera av projektet är att en allmän kunskap om döva har förmedlats till många som vi träffat. Resultat är att det finns bättre attityder, och mer intresse för teckenspråk hos vissa organisationer.

Projektet har arrangerat kurser i dataanvändning när det framgick att många (äldre) finlandssvenska döva dåligt kände till dator och internet. Vi har konstaterat att teckenspråk på internet (www.teckeneko.fi) har gett mer kunskap till döva. Under projektet har kännedomen om Teckeneko stadigt ökat, och även det månatliga besökarmedelvärdet till dagens snitt på cirka 400 besök på hemsidan per månad. Under vissa perioder då vi hade många återkommande nyheter och inlägg, kunde snittsiffran nå över 600 besök i månaden.

Via bland annat våra egna arrangerade kurser har döva lärt sig mer när de kan använda internet för informationssökning, för att se information på teckenspråk och som kommunikationskanal, t ex med bildtelefonprogram. Många finlandssvenska döva är nu mer kunniga om omvärlden, de är mer medvetna om händelser och att de själva kan påverka sitt liv och kan delta aktivt i olika verksamheter. På kurserna har vi haft totalt 23 deltagare både i Helsingfors, Esbo och Vasa.

Signwebb har som verksamhet och som intressebevakning varit en inspirationskälla till andra, vi har varit på informationstillfällen, t ex genom Design for All, samt berättat till föreningar och intresserade om vår verksamhet och om döva och teckenspråk. Under alla dessa träffar och besök har drygt 200 personer fått höra och lära sig mer om döva. Genom de här erfarenheterna av dövas behov och hurdana kunskapsbrister vi har märkt hos myndigheterna, har vi arbetat fram projektets slutprodukt, nämligen en ”Handbok” med bred information och förklaring om teckenspråksmaterial på internet.

På mässor – t ex Kommunmarknaden och AKK-mässa, har det inte varit möjligt att räkna alla samtalskontakter men de har varit tillräckligt många för att motivera det besvär och extra arbete som mässorna medför.

Att kunna ta utmaningar och våga prova nytt är viktigt för att uppnå framgång, och i ett projekt har man möjligheten att just prova nytt, och om det lyckas, kan det tjäna som modell för andra. Vi tror också att andra har fått inspiration att våga prova nytt av oss.

Att göra affärsförhandlingar är ibland inte lätt, man bör lära sig olika krav och hur man arbetar med offerter. Affärskontakter måste vårdas för att ett företag ska kunna bygga nätverk och hålla kvar sina kunder i framtiden och även få nya kunder. Det är nya saker för en förening som inte haft företagsverksamhet tidigare.

6.2 Negativa resultat:

De **dåliga sidorna eller resultaten** av Signwebb är att upptäcka hur varierande den tekniska kompetensen kan vara inom offentlig förvaltning, och hur begränsade tekniska möjligheter man har.

Några kontakter i vår målgrupp måste vi vänta på i nästan 2 år på innan vi kunde ta en konkret dialog med dem om webbsidor och teckenspråk. Vi konstaterade att tillgänglighetsperspektivet i planering och verksamhet varierar väldigt mycket, men är överlag ganska svag, hos de kontakter vi har haft under projektets tid. Man är också ganska försiktig med att prova och satsa på nya saker.

Öppenhet och samarbetsmöjligheter har vi gått in för men man kunde ha gjort det ännu mer. Vi fick ofta en negativ respons när vi talade svenska eller berättade om finlandssvenska döva. Det är tråkigt om språkmurar skall hindra samarbetsmöjligheter. Vi vet inte huruvida samarbete mellan olika ministerier och kommuner görs eller planeras ifråga om tjänster för specialgrupper eller minoriteter, men det bör man utveckla mer, för det lönar sig.

Att vara finlandssvensk teckenspråkig är att höra till en minoritet i en minoritet – man kan nästan sägas vara dubbelt svag jämfört med att höra till majoritetsbefolkningen. Samhället och tjänsterna utgår från en modell, som grundar sig på en "normal" person, som är finskspråkig och inte har en funktionsnedsättning.

Vem tar de slutliga besluten, vem beslutar om servicen? Om man måste använda tolk för meddelanden, blir det dyr personkostnad, jämfört med material på internet, vilket blir dyrare att producera men når mångfald fler människor. Samarbetet med olika organisationer är viktigt och måste fortsätta. För att lyckas med intressebevakning och att kunna påverka den politisk viljan att genomföra service och annat på teckenspråk är ett långsiktigt mål för föreningen. Där har man en gemensam målsättning med andra föreningar och Dövas förbund. Attitydförändringar och politiska beslut tar ofta en lång tid att få till stånd. Vi är glada att Signwebb har gjort teckenspråket mer synligt i samhället – för en minoritet är det viktigt att synas.

Ett stort tack till alla som deltagit i projektet och stött oss i vårt arbete! /Signwebb och Finlandssvenska teckenspråkiga rf